תלמוד בבלי · אחרונים · אור הישר · מסכתות קטנות

אור הישר על מסכת ספר תורה

הרב שמואל יצחק הילמן

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

אור הישר על מסכת ספר תורה

הרב שמואל יצחק הילמן

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/אור-הישר-על-מסכת-ספר-תורה/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
פרק ב 4
פרק ג 4
פרק ד 4
פרק ה 4

פרק א

כותבין על הקלף במקום בשר ועל הגויל במקום שער ואם שינה בזה ובזה אל יקרא בו, הנה במס' סופרים פ"א ה"ד תני עלה דזו הלמ"מ, וע' שבת ע"ט ע"ב ובירושלמי מגילה פ"א ה"ט וביו"ד סי' רע"א ס"ג ובביאור הגר"א שם.
שם י"ג דברים שינו בה אלקים ברא בראשית כו', וכה"נ במס' סופרים פ"א ובירושלמי מגילה פ"א ה"ט, והטעם לשינוי זה ע' ברש"י ותוס' מגילה ד"ט ע"א ובמש"כ בחידושי שם.

פרק ב

אין דובקין בדבק כו' אר"ש בן אלעזר משום ר"מ דובקין בדבק כו', וכה"נ במס' סופרים פ"ב, וע' בשערי תשובות למהר"ם ב"ר ברוך דפוס ברלין ח"ג סי' צ"ו ובת' מהרי"ק סי' קכ"ב ובת' הרדב"ז ח"ג סי' תרמ"ז ובת' הריב"ש סי' ל"א.

פרק ג

מעשה בר"א שישב לו ע"ג המטה ועמד כאדם שנשכו נחש כו', ע' בת' הרמ"א סי' ל"ד ובת' באר שבע סי' ל"ח וע"ע בפרדס הגדול לרש"י סי' רפ"ג ובמש"כ בחידושי למנחות ל"ב ע"ב.

פרק ד

אלו שמות שאין נמחקין כו', ע' בת' פני יהושע סי' ה' ובת' כנסת יחזקאל ס"ס ל"ו ובת' מהר"ם לובלין סי' קי"ב ובנוב"י קמא חי"ד סי' ע"ה ע"ו ושם מ"ת חי"ד סי' קס"ט ובח"ס חי"ד סי' ר"ס ובת' הגרע"א ס' כ"ה.

פרק ה

על קרן הפרה ועל כרעי המטה גוררן וגונזן על האבן שומטה וגונזה, וכה"נ הלשון במס' סופרים פ"ה הי"ג, והנה בשבת ס"א ובערכין ד"ו גריס היה כתוב על ידות הכלים ועל כרעי המטה יגוד ויגנזנו ע"ש, ויל"ד בשלמא קרן של פרה דנקט הכא אשמעינן דבין שהיא מחוברת או תלושה אבל בע"כ שם שלא במקומו הוא. דאין נופל לאמר דבמקום כזה נכתב השם לשם קדושה ואפ"ה בעי גניזה, אולם בכלי ומטה מ"ש דנקט ידות הכלים ורגלי המטה ולא כלי ומטה עצמה, ומצאתי בחו"י סי' ט"ז דבעי למימר דוקא בכה"ג אסור

להשתמש בהם דכרעי המטה הם מבוזים ואפילו כלים גופייהו ה"ל מבוזים כו' כש"כ ידות דידהו משא"כ טבעת כו' ע"ש. ולע"ד בלתי יספיק תירוצו עכ"פ עפ"ד הרמב"ם פ"ו ה"ו מיסוה"ת דלא זכר ידות ולא מטה רק ז"ל כלי שהיה שם כתוב עליו קוצץ את מקום השם וגונזו ולשון זה סובל גם כלים מכובדים ואפ"ה אסור להשתמש בהם ובעי גניזה. ולכן נלע"ד דהנה בת' הרא"ש כלל ג' סי' ו' הביא דברי השואל אם יכול לחתוך האזכרות שלמות עם הקלף כדי למחוק ולתקן עותתו ולעשות נקבים ביריעות כו'. והשיב הרא"ש ז"ל בסי' ז' וז"ל וח"ו לקדור אזכרות מן היריעה מוטב שיסלקה ויכתוב אחרת במקומה ע"ש, והב"י ס"ס רע"ו הביא ג"כ תשובת הר"י בן הרא"ש שכתב אדות שם מיותר וקדרוהו בענין שנשאר נקוב מקום שם מוטב היה לסלקה מלקדור האזכרות וכ"כ א"א ז"ל עכ"ל. הרי דאב ובנו שראו את החידוש לאסור קדירת השם אפילו לצורך תיקון ואפילו בשם המיותר ע"ש ובח"ס חי"ד סי' רס"ד האריך למצוא מקור לדעת הרא"ש לאסור קדירת השם מכש"כ לצורך תיקון ולא מצא ע"ש. ולפ"מ שדקדקנו ממקומו הוא מוכרע ליה להרא"ש ז"ל דדעתו כמש"כ התוס' בערכין שם דמאותה החתיכה שכנגד השם לא יהנה דבמקומו מיהא קידש השם ע"ש, הרי דהשם מקדש את כל העובי מעבר לעבר, אכן א"כ גם אם נכתב השם בעצם הכלי אפשר לקצוץ את כל מקום השם מעבר לעבר ולהתיר את השאר ומ"ש דנקט ידות הכלים כרעי המטה וקרני פרה ובע"כ להורות דקדירת השם אסור, ומציאות קדירה משכ"ל רק כשהשם נכתב בעצם הכלי ואם יחתוך את מקומו מהכלי הלא קודר בזה את השם משטח הכלי ובכה"ג אסור ולכן תני בברייתא דוקא שהיה כתוב על ידות הכלים כו', ובקצוות אם נקצץ מקום השם הרי לית בה משום לתא דקדירת השם רק הוא מקצר היד או חותכה לגמרי ואותה חתיכה גוגז משום שהשם כתוב עליה והשאר מותר, ובאופן זה תניא נמי בתוספתא מגילה פ"ג בעכו"ם שהקדיש קורה לביהכ"נ וכתב עליה לשם ואמר לשום ביהכ"נ נדרתי דגורדין את מקום השם וגונזין אותו ומשתמשין בהן במותר ע"ש, והתם נמי לית ביה משום קדירת השם כמו בידות הכלים ולהכי נקט קורה וזהו מקורו של הרא"ש לע"ד, אכן הרמב"ם שכ' דגם בעצם כלי מותר לקצוץ לטעמיה אזיל בתשובותיו ע"פ מס' סופרים פ"ה כמובא בב"י ס"ס רע"ו ביריעה שנתקלקל בה השם דמותר גם לחטב את השם ע"ש, וכמו שהותרה הקדירה בקלף כמ"כ בכלי ולא אשמעינן רק דאותה חתיכה טעונה גניזה. ובזה אפשר לפשוט גם ספיקו של החו"י סי' ט"ז הנ"ל ע"ש כנלע"ד.